

ban nagy értéket képvisel az ábécés és az egyéb tankönyvek gyűjteménye. Megtalálhatók benne a Neveléstudományi Akadémia összes kiadványai, a pedagógiai főiskolákon és az egyetemeken írott dolgozatok, illetve tudományos értekezések, a köztársaságok és a megyék pedagógiai kiadványai, a középiskolák és a pedagógiai főiskolák tantervei, programjai és módszertani segédkönyvei az egész szovjet korszakból s a forradalom előtti időkből.

Az állomány évente 60—70 ezer könyvvel és időszaki kiadvánnyal gyarapodik. Növekedését jól érzékelteti két adat: az 1945-i 400 000 leltári egység helyett ma 2 milliót tartanak nyilván. Ennek jelentős része — mintegy 300 000 egység — a külföldi irodalmat reprezentálja.

A könyvtár olvasóinak száma évről évre emelkedik: 1944-ben 1600, 1966-ban 8261, 1974-ben pedig már 24 000 olvasója volt.

Munkáját a Szovjetunió Neveléstudományi Akadémiájának tudományos kutató tevékenységével összhangban végzi. Különösen értékes a könyvtár sokirányú tájékoztató-bibliográfiai szolgáltatása. Ennek nagyságára két adatot idézünk: 1966-ban 13 383, 1974-ben pedig már több mint 22 000 tájékoztatást adott. Írásbeli bibliográfiai tájékoztatást küld a szövetségi köztársaságok pedagógiai kutató intézeteinek, pedagógiai főiskoláknak, pedagógus továbbképző intézeteknek, sőt külföldi pedagógiai intézeteknek is.

Rendezvényein — kiállításokon, előadásokon, bibliográfiai tájékoztatókon — évente több mint 2000 pedagógus és tudományos kutató vesz részt.

1950 óta az Usinszkij Könyvtár szerkesztésében rendszeresen megjelenik *A pedagógia és az oktatásügy irodalma* című negyedéves kiadvány, mely a Szovjetunióban kiadott orosz nyelvű pedagógiai szakirodalmat ismerteti.

Ezen kívül kéthavonta jelentet meg tájékoztatást *A könyvtárba érkezett hazai és külföldi új pedagógiai könyvek* címmel.

Mostanában készül el az 1924 és 1950 közötti szovjet pedagógiai irodalmat összefoglaló négykötetes bibliográfia, melyből három kötet már megjelent.

A Szovjetunió Állami Lenin Könyvtárával karöltve adták ki az „N. K. Krupszkaja” című bibliográfiát, most dolgoznak a „K. D. Usinszkij” című kötetben, s ezeken kívül évente több ajánló bibliográfiát adnak ki pedagógusok, úttörővezetők és szülők számára.

Az Usinszkij Könyvtár irányítja — szintén a Lenin Könyvtárral együtt — *A pedagógiai igények kielégítésének rendszere az ország könyvtáraiban* címmel megjelölt tudományos téma kidolgozását. Előkészíti „az irányelveket, amelyek szerint az ország könyvtárai a pedagógusok könyvtári és bibliográfiai-tájékoztatási igényeinek kielégítésében” együttműködnek.

Már két kiadásban jelent meg *A Szovjet Neveléstudományi Akadémia K. D. Usinszkij Állami Pedagógiai Könyvtárának rövid kalauza*. Ot izben adták ki a *Tapasztalataink* című módszertani gyűjteményt.

Módszertani tevékenység — nemzetközi kapcsolatok

Az Usinszkij Könyvtár — mint az ország legnagyobb pedagógiai könyvtára — módszertani segítséget nyújt a többi pedagógiai könyvtárnak: módszertani útmutatásokat, könyvkiállítások terveit és bibliográfiáit, tájékoztató anyagokat stb. juttat el hozzájuk.

A Szovjetunió Közoktatásügyi Minisztériumával közösen országos értekezleteket és szemináriumokat tart a pedagógiai könyvtárak vezetői számára, s rendszeresen szervez tájékoztatókat a legfrissebb pedagógiai irodalomról Moszkva és Moszkva megye pedagógusainak, a pedagógiai könyvtárak és a módszertani kabinetek dolgozóinak. Állandóan rendez látogatásokat a könyvtár megtekintésére is.

A könyvtárt külföldön is jól ismerik. Tudományos kapcsolatai a külföldi könyvtárakkal és tudományos intézményekkel évről évre bővülnek. A 31 ország 165 intézményével folytatott nemzetközi könyvcseré nemcsak azért nagy jelentőségű, mert ezen a módon a könyvtár beszerezheti a külföldi irodalmat, hanem azért is, mert így a külföldi olvasóhoz eljut a szovjet pedagógiai irodalom.

A könyvtár munkatársai nemzetközi értekezleteken is sokat szerepelnek, s nem egy publikációjuk jelenik meg az UNESCO kiadványaiban, valamint a külföldi sajtóban. Különösen szoros kapcsolatot tartanak fenn Bulgária, Csehszlovákia, Lengyelország, az NDK és hazánk pedagógiai könyvtáraival.

A könyvtár eredményeinek alapja kiválóan képzett szakember-gárdája. Tevékenységében az a határozat az irányadó, melyet az SZKP KB 1974-ben hozott arról, hogy „a könyvtáraknak nagyobb szerepet kell játszaniuk a dolgozók kommunista nevelésében és a műszaki tudományos haladásban”.

K. S.

Az új állományvédelmi rendelet

A cím nyomban kiigazításra szorul, mivel az előkészítés sok-sok éve alatt kialakult rövidített elnevezést tartalmazza a hivatalos formula helyett. Nem egyszerűen rendeletről van szó, hanem *rendelettel életbe léptetett szabályzatról*, s ennek tartalmi határai szűkebbek, mint az állományvédelem teljes témaköre — csak az állományellenőrzést és az állományból való törlést fogják át.

A jogszabály előkészítése valóban rendkívül, szokatlanul hosszúra nyúlt, jó tíz-egynéhány évig tartott. Az új „állományvédelmi” rendelet szükségességét könyvtári folyóiratban főlöseges hosszabban ecsetelni. Emlékeztetőül talán ennyi is elég: a régi jogszabályok elsősorban két, immár nemzetközileg elfogadottnak tekinthető szakmai alapelv szempontjából bizonyultak elavultnak. Az egyik: a gyakori tételes állományellenőrzés túl sok erőt von el az érdemi könyvtári munkafeladatokról, és nem hoz ezzel arányos eredményt. A másik: a könyvtári állomány alakítása két, egyaránt fontos és egyaránt komoly szakmai felkészültséget és lelkiismeretességet igénylő munkafolyamatból — *az állománygyarapításból és a tervszerű állományapasztásból* tevődik össze. A kettő együttesen eredményezhet kedvező méretű, egészséges összetételű, a rendeltetésének megfelelő könyvtári állományt. A két alapelv mellett meg kell még említeni a *törléssel kapcsolatos döntések decentralizálásának* igényét, továbbá a muzeális értékű dokumentumok ellenőrzésének és törlésének ügyét, amely eddig lényegében véve rendezetlen volt.

Az új jogszabály művelődésügyi miniszteri utasításként indult. Ahhoz azonban, hogy életbe lehessen léptetni, szükség volt az 1956-os kormányhatározat két pontjának (ugyancsak kormányhatározattal történő) módosítására. Az egyeztető tárgyalás során végül is a kulturális miniszter és a pénzügyminiszter rövid együttes rendeletévé alakult, amely a részletes előírásokat tartalmazó szabályzatot életbe lépteti. Az új „állományvédelmi” jogszabályok tehát háromlépcsős rendszert alkotnak:

- kormányhatározat,
- KM—PM együttes rendelet,
- KM—PM együttes szabályzat.

Maga a rendelet egyetlen újdonságot tartalmaz: *hatálya* — az eddigi könyvtári jogszabályokkal ellentétben — kiterjed a fegyveres erők és a fegyveres testületek könyvtáira is. Ez kétségtelenül számottevő előrelépés az egységes könyvtári rendszer kialakításának útján.

Az érdemi rendelkezéseket a szabályzatban találhatjuk meg; érdemes ezeket témakörönként (fejezetenként) sorravenni.

Általános rendelkezések

A szabályzat első, rövid fejezete jórészt olyan fogalommagyarázatokat és előírásokat tartalmaz, amikre könyvtárosok számára nincs szükség, de a kép teljessé tétele, továbbá a fenntartók és felügyeleti szervek tájékoztatása érdekében mégis szükségesnek látszott a szerepeltetésük. Nem elhanyagolható azonban a *dokumentum* fogalmának bevezetése a jogszabályok műszókincsébe. Legalább ennyire fontos a *tartós*, illetőleg az *időleges megőrzésre beszerzett dokumentumok* megkülönböztetése. Ez lehetővé teszi a rendeltetés szerűen és előreláthatóan rövid időtartamra beszerzett anyag elválasztását a könyvtári alapállománytól. A szabályzat rendelkezései csak a tartós megőrzésre beszerzett dokumentumokra vonatkoznak!

Említett érdemel még a *fenntartó* fogalmának részletes (lényegében már az új könyvtárügyi alapjogszabályok idevonatkozó passzusát előkészítő) megfogalmazása, továbbá az *egyedi* és az *összesített nyilvántartású dokumentumok* következetes megkülönböztetése.

Az állományellenőrzés (leltározás)

A szabályzatban szembeötlő a *szóhasználat megváltozása*: az „állományellenőrzés” hagyományos kifejezése helyére (a könyvtárügyben eddig szokatlan módon) a „leltározás” lépett. Ez a könyvtári szakemberek számára csöppet sem rokonszenves változás onnan ered, hogy a könyvtári munkának ezt a mozzanatát (amely egyébként elsősorban nem szakmai jellegű, hanem a társadalmi tulajdon védelmével kapcsolatos) elnevezését tekintve is összhangba kellett hozni a más szakmákban, illetőleg a pénzügyi jogszabályokban már régóta általánosan elterjedt (és elrendelt) kifejezéssel. A könyvtári munkában a „leltározás” eddig — mint ismeretes — a leltárba vételt jelentette. Ezután ügyelnünk kell az egyértelmű fogalmazásra, és az „álo-

mányellenőrzés" helyett „leltározás”-t, a „leltározás” helyett „leltárba vétel”-t vagy „nyilvántartásba vétel”-t célszerű használni.

Az állományellenőrzés (leltározás) tekintetében mindenekelőtt megemlítendő az, hogy *ritkultak az időszaki leltározás végrehajtására előírt időközök*: az eddigi 1—10 év helyett most 2—16 évenként kell (az állomány nagyságától függően) ezt a nehéz munkálatot lefolytatni. A szabályzat fontos újítása továbbá, hogy *bevezeti a „részleges leltározás” fogalmát*. Eszerint (legfeljebb minden második alkalommal) elegendő az állománynak előre kijelölt részét ellenőrizni; e tekintetben azonban vannak bizonyos megszorítások is.

A szabályos időközönként sorrakerülő időszakos leltározás mellett a szabályzat rendelkezik a *szoron kívüli leltározásról* is — rendkívül szűkre szabva annak lehetőségét, hogy ezt a fenntartó elrendelje. Ez az intézkedés a könyvtárak tartalmi munkájára fordítható munkaerőt kívánja védeni az ésszerűtlenül sűrű leltározástól. (Bizonyos esetekben a szoron kívüli leltározás elrendeléséhez a Kulturális Minisztérium előzetes engedélye szükséges!) A szabályzat azonban nemcsak a társadalmi tulajdont és a könyvtárakat, hanem a könyvtárak olvasóit is védeni kívánja. Ezzel függ össze a leltározás módjának szabályozása: 75 000 könyvtári egységénél nagyobb állományú intézmény csak a szolgáltatások fenntartásával leltározhat.

A szabályzat 8—12. §-ai nagyjából az eddigi előírásoknak megfelelően szabályozzák a *leltározás lebonyolítását*. Újszerű viszont az, amit a *felelősség megállapításáról* olvashatunk. A könyvtárak általános gondja az, hogy a szabadpolcos rendszer bevezetése megnövelte a könyvek elveszésének arányát, ami viszont gyakran sodorta nehéz helyzetbe a könyvtárosokat: a fenntartó szerv a társadalmi tulajdon védelmében nem egyszer hozott már ellenük súlyos szankciókat. Az új rendelkezések lényegében azt mondják ki, hogy a fenntartónak csak bizonyított vétkes kötelességszegés, vagy egy bizonyos mértéken felüli értékű hiány esetében kell a könyvtárosokat felelősségre vonnia. Az előbbi esetben mindenképpen szankciókat kell alkalmaznia, az utóbbi esetben viszont csak akkor, ha a nagyértékű hiány bizonyítottan vétkes kötelességszegésből vagy visszaélésből ered. (A megengedhető, illetőleg ennél nagyobb mértékű hiányról később még részletesebben szó esik.)

Törlés az állomány-nyilvántartásból

A szabályzat III. fejezete az állomány-nyilvántartásból való törléssel foglalkozik. Ismeretes, hogy a könyvtárak egyik súlyos gondja volt a rendkívül nehézkes törlés. Akkor, amikor az állományok országosan évente több millió egységgel gyarapodnak, s a raktárakban egyre tarthatatlanabb mértékben csökken a szabad férőhely, ez a kérdés különösképpen kiéleződött: a polcokon tömegével áll az elavult anyag, míg a legfrissebb kiadványok elhelyezésére nincs hely. Ez a technikai nehézség azonban csak szemléletesebbé tette azt a tartalmi problémát, hogy tudniillik az eddig érvényes állományvédelmi jogszabályok nem adtak lehetőséget a tervszerű állományalakításra, mivel a *centralizált, tehát nehézkes (és épp ezért formális!) selejtezési mód gyakorlatilag lehetetlenné tette a tervszerű állományapasztást*. Számolni kell azzal, hogy a *selejtezés nem a könyvkiadás időszakos zavarainak, hanem a tudományos ismeretek törvényszerű avulásának könyvtári következménye*.

A szabályzat részletesen és teljeskörűen kodifikálja a törlés különböző indokait és lebonyolításának módját. Mindenekelőtt különbséget tesz az állományban meglévő dokumentumok, illetőleg a már meg nem levő dokumentumok törlése között.

Selejtezés

Az állományban meglévő dokumentumok törlése a selejtezés. A törlésre jogcímet szolgáltat az, ha a dokumentum

- *tartalmi okokból használatra alkalmatlanná (tervszerű állományapasztás), vagy*
- *fizikai állapotának rongálódása következtében kell az állományból kivonni (természetes elhasználódás).*

Ami a tervszerű állományapasztást illeti, a szabályzat felsorolja azokat a körülményeket, amelyek az e címen történő törléshez vezethetnek. Közöttük egy új található: amennyiben a dokumentumot annak másolata is érdemben pótolhatja, tervszerű állományapasztás címen törölhető az olyan dokumentum is, amelyről a könyvtár által tartós megőrzésre nyilvántartásba vett másolat készült. Ez a rendelkezés utat nyit a mikrokönyvtárak, illetőleg a mikrokönyvtári részlegek felé.

Az állományapasztás lebonyolításának két módját különbözteti meg a szabályzat. Az 1949 után belföldön nagy példányszámban megjelent, tartalmilag elavult dokumentumokat a könyvtár vezetője — a fenntartó vagy a hálózati központ enge-

délyével — zúzdába küldheti. Az egyéb dokumentumokat előbb könyvtáraknak, majd a könyvkereskedelemnek kell felajánlani, ezután (bizonyos korlátozások mellett) bárkinek eladhatók, esetleg zúzdába küldhetők.

Az elrongyolódott és megcsonkult kiadványok törlése a lehető legegyszerűbb: ezeket többnyire a könyvtár vezetője közvetlenül zúzdába küldheti, a fenntartót is csak utólag kell értesíteni.

Törlés egyéb címen

Az állományból elveszett dokumentumok törlése kapcsán a szabályzat hatféle jogcímet különböztet meg. Ezek:

- elháríthatatlan esemény (pl. elemi csapás),
- bűncselekmény,
- behajthatatlan követelés,
- pénzben megtérített követelés,
- megengedhető hiány (káló),
- normán felüli hiány.

Hangsúlyozni kell, hogy ezek a fogalmak *nem a hiány keletkezésének okát, hanem a törlés jogcímét fejezik ki*. Vagyis hiába keletkezett például a hiány bűncselekmény révén — ha a tettes kideríthető volt, s a kárt megtérítette, a törlésre „pénzben megtérített követelés” címen kerül sor. Bűncselekmény címen csak akkor törölhető a dokumentum, ha — a szabályzat szövegét idézve — „a büntető eljárás során nem volt megállapítható a bűncselekmény elkövetője”. A „normán felüli hiány” címen való törlésre is csak akkor kerülhet sor, ha a könyvtárosok felelősségre vonása megtörtént, de vétkességük nem volt bizonyítható, így a kár pénzben való megtérítésére nincs mód.

A szabályzatnak talán legnagyobb újdonsága a megengedhető hiány (káló) fogalmának bevezetése. Más szakmákban erre két lehetőség kínálkozik: a megőrzés során csökkenő mennyiségű (elpárolgó, beszáradó) anyagoknál, továbbá az önkiszolgáló kereskedelmi egységeknél. Számunkra ez utóbbiaknál kínálkozott az analógia. Ebből adódik, hogy *káló a könyvtáraknál csak a szabadpolcos állományrészrel összefüggésben és annak arányában számolható el.* (Az egyetlen kivételt azok a könyvtárak alkotják, amelyeket csak társadalmi munkás vagy tiszteletdíjas könyvtáros kezel; ezeknél — a szabadpolc lététől és arányától függetlenül — a legmagasabb kálókategóriát kell alkalmazni.) A káló elszámolásánál különbséget kell tenni az egyedi és az összesített nyilvántartású dokumentumok között. Ami a káló mennyiségét illeti, ezt a legutóbbi állományellenőrzés (leltározás) óta eltelt időszak egy évére kell kiszámítani. A szabályzat — a nyilvántartási mód és a szabadpolcos állományrész alapján — megadja a leltározáskor mutatkozó hiánynak azt az ezrelékét, ami egy évre vetítve még elfogadható (1—5 ezrelék); ennek forintértékét (letéti könyvtár esetén darabszámát) kell a korábbi leltározás óta eltelt évek számával beszorozni, s megkapjuk a megengedhető hiány felső határát. Ha tehát egy könyvtár leltározásakor az állomány értéke egymillió Ft volt, a legutolsó leltározás óta 4 év telt el, és az állomány fele van szabadpolcon, akkor — mivel a szabadpolc ilyen aránya esetén 3 ezrelék hiány fogadható el egy évre, s az adott állományérték 3 ezreléke 3000 Ft-ot jelent — a megengedhető hiány felső határa $3000 \times 4 = 12\,000$ Ft.

A káló természetesen nem jelenti azt, hogy a könyvtárosok ennek határáig nem tartoznak felelősséggel a rájuk bízott dokumentumért. A fenntartó a káló mértékét meg nem haladó hiányt nem köteles szó nélkül tudomásul venni, hanem vizsgálatot indíthat az okok kiderítésére. Ha a vizsgálat köteleességszegést vagy visszaélést fed fel, a szankció ezúttal sem maradhat el. Ha viszont ilyen megállapítás nincs, a fenntartó nem büntetheti meg a könyvtárosokat a káló határát el nem érő hiány miatt.

Muzeális értékű és letétként őrzött dokumentumok

Az új szabályzat egyik nagy többlete a régi jogszabályokkal szemben az, hogy rendelkezik a muzeális értékű anyagról is. A korábbi könyvtári jogszabályok ezzel nem foglalkoztak, a könyvtári területen is hatályos múzeumi jogszabályok pedig csak a magánszemélyek és az egyházak birtokában levő muzeális értékű dokumentumok bejelentését és megőrzését szabályozták — a közkönyvtárakban levőket eleve védettnek tekintve. Sajnos, a gyakorlat azt bizonyítja, hogy nem minden könyvtár fordít megfelelő gondot a birtokában levő nemzeti értékű muzeális dokumentumokra. Az új szabályzat szigorú rendelkezéseket hoz ezzel kapcsolatban. Külön nyilvántartás vezetését írja elő (ez általában egyébként is megvan), gyakoribb leltározást, és rendkívül szűk határok közé szorítja a muzeális dokumentumok törlésének lehetőségét. Végül megemlítené, hogy a szabályzat előírja: *a könyvtárak fokozott felelősséggel*

kötelesek megőrizni a muzeális dokumentumaikat. Ha e kötelességüket megszegik, akkor ezek a dokumentumaik más könyvtárakba helyezhetők át.

A szabályzat utolsó szakasza egy periferikus jelentőségű kérdésben rendelkezik: mi történjék azokkal a dokumentumokkal, amelyeket egy könyvtár magánszemélytől vagy közülettől megőrzésre (letétként) fogad el. (Figyelem: itt *polgári jogi letétről* van szó, nem pedig a letéti könyvtárak más könyvtártól használatra átvett anyagáról!)

Az új „állományvédelmi” rendelet és a szabályzat valóban sok újszerű elemet tartalmaz. Az előkészületben levő új könyvtári alapjogszabályok szellemében közelebb hozza a döntési szinteket a munka valóságos színteréhez. *Ez nagyobb jogkört ad a könyvtáraknak, de egyben jóval nagyobb felelősséget is ró rájuk* és a fenntartókra egyaránt. A formálisan teljesített kötelesség helyett nagyobb szerepet kap a szakmai lelkiismeret, a könyvtáresetika. Ezeknek az új felfogást tükröző jogszabályoknak az előkészítése hosszú és nehéz, sok — szakmán belüli és kívüli — vitát kiváltó folyamat volt. A végeredmény valóban közös munka gyümölcse, és remélhetőleg nagyjában-egészében sikeres első hírnöke az új alapjogszabályainknak.

B. Nagy Ernő

Jugoszláviai könyvtárosok szemináriuma Pécsett

A Magyar Népköztársaság és a Jugoszláv Szocialista Szövetségi Köztársaság kulturális egyezménye új, ígéretes együttműködési formát kezdeményezett a két ország könyvtárosai között. Ennek lényege és célja: a magyar anyanyelvű lakosságot is ellátó jugoszláviai könyvtárosok Magyarországon, a szerbhorvát és szlovén anyanyelvűeket is ellátó hazaiak pedig Jugoszláviában rendezett szemináriumokon ismerkedjenek meg egymás kulturális életével és környezetével.

A fenti elhatározás megvalósításának első „fordulója” ez év júliusában egyhetes pécsi szemináriummal kezdődött, dunántúli szakmai körüttal folytatódott, és budapesti látogatással — fogadással fejeződött be.

Szemináriumunkra 14 jugoszláviai könyvtáros érkezett. A vendégek kétharmada a Szerb Szocialista Köztársaságban, illetve a Vajdaságban, egyharmada Horvátországban és Szlovéniában dolgozik.

A házigazdák — az MSZMP Baranya megyei Bizottsága, a megyei tanács és a megyei könyvtár — a lehető legkedvezőbb feltételeket teremtették a gazdag programú szeminárium sikere érdekében. Nevükben *Bernics Ferenc*, a megyei tanács művelődésügyi osztályának vezetője köszöntötte a résztvevőket, tömör képet festett Baranya megye és Pécs gazdag múltjáról és dinamikus fejlődéséről, nem feledkezvén meg a megyében élő nemzetiségek társadalmi, gazdasági és kulturális helyzetéről sem. Ezt követték az előadások, konzultációk, a Baranya megyei és pécsi könyvtárlátogatások, illetve egyéb, a megye nevezetességeivel megismertető kirándulások.

Kondor Istvánné, a Kulturális Minisztérium könyvtárügyi osztályának vezetője a magyar könyvtárügy fejlődéséről és mai helyzetéről, *dr. Eperjessy Ernő*, a Kulturális Minisztérium nemzetiségi osztályának munkatársa nemzetiségi művelődéspolitikánkról, *Szederkényi Ervin*, a Jelenkor főszerkesztője a mai magyar irodalomról, *dr. Urosevics Daniló*, a Könyvtártudományi és Módszertani Központ tudományos főmunkatársa a nemzetiségi lakosság anyanyelvi irodalommal való ellátásáról, *Vargha Balázs*, a KMK tudományos főmunkatársa gyermek- és ifjúsági irodalmunkról, *Fodor Pálné*, a Baranya megyei Könyvtár igazgatója a megye könyvtárügyéről, *dr. Borsos József*, a Magyar Rádió pécsi stúdiójának vezetője a pécsi adónak a német és szerbhorvát lakosságot sokrétűen tájékoztató-szórakoztató tevékenységéről beszélt a szeminárium résztvevőinek. Az előadások érdekességét és hasznosságát bizonyítja, hogy a vendégek valamennyit élénk érdeklődéssel hallgatták, és azokhoz kapcsolódva számos kérdést is feltettek.

Az előadásokkal váltakozva ismerték meg a szeminárium résztvevői Pécs város irodalmi életét (találkozás a *Jelenkor* szerkesztőjével, a pécsi írókkal és költőkkel), legjelentősebb (egyetemi, megyei és városi) könyvtárainak munkáját, valamint a mohácsi és a szigetvári városi-járásai könyvtárét is. Természetesen eközben nem maradt ki az említett városok muzeális és műemléki értékeivel való ismerkedés sem, amit